

У першому стовпчику наведено прислів'я (в основній формі), у другому і третьому – кількість знайдених вживань у БНК і «ЛексисНексис» відповідно.

Таблиця 3. Частота вживання прислів'їв у БНК та корпусі «ЛексисНексис».

Прислів'я	БНК	«ЛексисНексис»
Necessity is the mother of invention	7	1353
(The love of) money is the root of all evil	7	910
Absence makes the heart grow fonder	7	498
An apple a day keeps the doctor away	2	348
Flattery is the sincerest form of flattery	1	1493
Strike while the iron is hot	1	762
Jack of all trades and master of none	1	482
An apple doesn't fall <never falls> far from the tree	0	576
A good name is better <rather be chosen> than great riches	0	23
Appetite comes with eating	0	10

Для перших восьми прислів'їв ми використали згадану вище формулу обчислення кількості вживань ФО в «ЛексисНексис», а для решти підрахунок було здійснено вручну. Як засвідчує таблиця, БНК значно поступається «ЛексисНексис» і не дає змоги сформувати реальної картини функціонування прислів'їв. Наприклад, маючи в розпорядженні лише БНК, можна було би зробити хибний висновок, що прислів'я *Absence makes the heart grow fonder* є досить вживаним, *Jack of all trades and master of none* – вживаним рідко, а *An apple doesn't fall <never falls> far from the tree* – взагалі вийшло з ужитку. «ЛексисНексис» показує, що ці три прислів'я мають приблизно ту саму – досить високу – частотність і жодне з них не виходить з ужитку. Щодо останніх двох прислів'їв у таблиці, то корпус засвідчує, що вони є досить рідко вживаними, але все ж наявні в колективній свідомості носіїв мови, хай навіть у пасивному запасі.

Отже, для повноцінного, багатоаспектного дослідження фразеології та її лексикографічного опису необхідно мати в розпорядженні збалансований корпус обсягом на порядок більшим, ніж БНК чи БАН. Таких корпусів англійської мови, за нашими даними, наразі немає, однак корпус «ЛексисНексис», попри свою незбалансованість, має більш ніж достатній обсяг і дає хороші можливості дослідження англійської фразеології, в тому числі й прислів'їв, що мають значно нижчу частотність вживання проти інших фразеологізмів.

Література

1. Grant L. E. Frequency of the 'core idioms' in the British National Corpus (BNC) // International Journal of Corpus Linguistics. – 2005. – С. 429–451.
2. LexisNexis Academic, <http://www.lexisnexis.com/academic/universe/academic/>, 27.02.2006р.
3. Moon R. Fixed Expressions and Idioms in English. A Corpus-Based Approach. – Oxford: Clarendon Press, 1998. – 338 с.
4. Moon R. Needles and Haystacks, idioms and corpora: Gaining insights into idioms, using corpus analysis // The Perfect Learners' Dictionary. – Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 1999. – С. 265–281.

О. Тищенко, к. філол. н.*

Інститут української мови НАН України (Київ)
УДК 161.2.81:322.221.24

ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ КОРПУСУ УКРАЇНСЬКОЇ ЖЕСТОВОЇ МОВИ ГЛУХИХ

У статті обґрунтовано актуальність і мету створення корпусу української жестової мови глухих як автономної комунікативної системи. Означено змістові, структурні, інструментальні й технічні принципи такої праці.

Актуальність. Уходження в лінгвоукраїністику такого напрямку, як корпусна лінгвістика [3; 11], спонукає до розвідок зі створення корпусу не лише природної словесної мови, а й української жестової мови глухих (УЖМГ). Це зумовлено активізацією досліджень, зокрема й лінгвістичних, національних жестових мов як за кордоном [1; 2; 3; 7; 8; 19; 20], так і в Україні [10; 12; 13; 17] у зв'язку з гуманізацією та соціалізацією всіх галузей науки [9].

* © О.Тищенко, 2006

Жестова мова глухих (ЖМГ і ЖМ) – це автономна природна комунікативна система, зовнішня сторона якої має мануально-мімічну форму. Це мова, втілена у жестах, сприймана зоровим аналізатором, основний орган її творення – руки. Основною цільнооформленою відтворюваною одиницею ЖМГ є **жест** для позначення різних фактів дійсності (предметів, процесів, відношень). Внутрішня сторона жесту пов'язана з відображенням цих фактів дійсності у людській свідомості. Жести – це, як правило, умотивовані матеріальні знаки ідеальних уявлень, вони мають власну структуру, особливі джерела номінації. Автономність ЖМГ стосовно природної словесної мови визначається її власною морфологією, синтаксисом, семантикою тощо.

Новизна. Вітчизняні студії лінгвістики УЖМГ перебувають, на жаль, у зародковому стані й репрезентовані фрагментарними свідченнями в межах педагогічної літератури як елементи методики вивчення жестової мови. Відсутність її цілісної лінгвістичної картини, зокрема усталеної метамови та понятійної бази, звичайно, ускладнює вироблення принципів корпусу, однак не робить його неможливим.

Передбачаємо, що становлення нового напрямку науки – української сурдолінгвістики відбуватиметься паралельно зі створенням такої електронної бази ЖМ. Так, якщо для дослідження вербальних мов корпусна лінгвістика, окрім нових даних, дає змогу *уточнити, перевірити* зроблені раніше результати й висновки, то для ЖМ корпус буде першоджерелом для наукових висновків.

У дослідженні виходимо з визначення **корпусу мови** як певним чином (фізично, логічно) організованої, параметризованої *множини* елементів (текстів), репрезентативних для певної мови, діалекту чи соціолекту, *призначеної* для лінгвістичних студій чи програмних застосувань [3; 15]. Організація корпусу може бути різною залежно від прагматичних цілей як його укладачів, так і користувачів. Відповідно наявні на сьогодні бази даних жестової мови – словники, добірки навчально-методичного характеру (на паперових чи електронних носіях) [1; 4; 5; 10; 12; 19] – не є корпусами. Наприклад, відеокурс із навчання жестової мови [5] – репрезентований відеофайлом (демонстрований „диктором” повторювані двічі окремі жести – еквіваленти слів, розміщені алфавітно за першою буквою слова-еквівалента: АВТОБУС, АПТЕКА...), який супроводжено графічним (писемна форма слова-еквівалента).

У зв'язку з цим, а також з відсутністю будь-яких теоретичних розвідок у цій галузі, сьогодні некоректно говорити про українську корпусну сурдолінгвістику, доцільно лише означити **мету** створення корпусу ЖМГ – *забезпечити українську сурдолінгвістику репрезентативною вибіркою текстів жестової комунікації для наукових спостережень над сучасною ЖМГ та завдання*, розв'язання яких наблизить до реалізації корпусу – *вироблення ідеології корпусу, теоретичне обґрунтування механізмів його створення, формування концепції предметного наповнення тощо.*

Як відомо, сучасні корпусні розроблення охоплюють сферу словесної мови – письмової та усної її форм. Для розвитку лінгвістичної науки загалом та корпусної лінгвістики, зокрема, важливим є системний підхід, який передбачає вивчення *об'єкта* як специфічної *цілісності*. У такому разі до експериментального опрацювання слід залучати максимально репрезентативний обсяг даних про об'єкт вивчення, оскільки деякі коректні лінгвістичні порівняння можна зробити лише на великому обсязі фактичного матеріалу [15].

Довільні вибірки мають відповідати універсально-статистичним критеріям достатності, надійності та спеціальним критеріям якісної репрезентативності об'єкта (у часі й просторі) [16]. Будь-яка національна жестова мова глухих, як і будь-яка інша національна мова, представлена розмаїттям узусу – текстами мануальної (жестової) форми у різних сферах, ситуаціях, різної мотивації та цілей. Тому корпус – це вибірка текстів за *інтегральними* (жанровими) характеристиками та специфічними характеристиками *одиниць* (для вербальної мови – лексеми, слофоформи тощо, для ЖМГ – жест, жестова фраза та ін.). Оптимальна форма представлення такої вибірки на сьогодні – це електронна база даних.

ЖМГ не має закріпленої традицією писемної форми, крім деяких спроб окремих дослідників та користувачів ЖМГ створити спосіб фіксації кінетичних форм у двовимірній площині [4; 20]. Отож, прообразом корпусу ЖМГ може бути корпус *усної словесної мови* [14] – мови, втіленої у звуках, сприйманої на слух, зовнішню форму якої реалізує артикуляційний апарат. ЖМГ, як і усна форма вербальної мови, має переважно спонтанний, ситуативний характер, є первинною відносно будь-яких засобів фіксації (для

ЖМГ – писемні нотації, транскрибування, для вербальної мови – традиційна писемна форма), вона невідтворювана і не може бути перенесеною в просторі або збереженою в часі.

Оптимальний спосіб фіксації ЖМ у дії – це **відеозапис** (як для усної – аудіозапис або озвучене відео), який, окрім статичної форми рук, тіла, міміки, артикуляції (як на фото чи малюнку), відбиває *характер руху*: напрям, інтенсивність, швидкість, повторюваність та ін., а також *прагматичні особливості* певного жестового тексту, привнесені завдяки особистісним характеристикам мовців: „почерк”, „вимова”.

Одним із перших репрезентативних корпусів усної вербальної мови є ТІМІТ – корпус американського варіанту англійської мови (1998–1990 рр.), усну англійську дитячу мову репрезентують корпуси CHILDERS, POW та ін. Принципи їх створення лягли в основу першого корпусу для російської мови в Інституті системного аналізу РАН (1996–1998 рр.) – ISABASE [14]. Українські досягнення у цій галузі представлені лише електронними базами даних без спеціальної розмітки, маркування тощо, напр. українські говірки Донеччини не мають структури корпусу [18].

Аналізуючи досвід створення корпусів усної мови, констатуємо, що для формування корпусу УЖМГ передусім необхідно вирішити низку таких питань.

А. Щодо **змісту** слід визначитися з принципами:

1. Добору жестового текстового матеріалу: із ситуації живого, спонтанного спілкування, репрезентативного для різних ситуацій; інтерпретації зразків вербальної форми (напр., корпус усної мови ТІМІТ становлять 2342 окремі речення). Жестові тексти мають „покривати” усі сфери функціонування ЖМ, при цьому оперувати максимальною кількістю жестів, виявляти різні граматичні значення, відношення.

Слід зазначити, що серед засобів комунікації глухих виокремлюють природне жестове мовлення (ЖМл) як зовнішню форму жестової мови (ЖМ) та кальковане жестове мовлення як мануально-мімічну форму вербальної мови (КЖМл). Наше завдання – зібрати матеріал передусім ЖМ як репрезентації оригінальної комунікативної системи (говоритимемо про ЖМ і як про систему, і як про діяльність з її використання).

Вибір ЖМ чи КЖМл як засобу спілкування зумовлено багатьма чинниками, зокрема ситуацією – *формальною* (ширше застосовують КЖМл) або *неформальною* (надають перевагу ЖМ). Спеціальних досліджень, які б означили функціональну диференціацію ЖМ в Україні, на жаль, немає. Однак носії природної ЖМ свідчать, що вона спроможна забезпечити обидва дискурси. Щодо сфер вживання ЖМ можна провести паралелі зі сферами, які обслуговує вербальна мова: це побут, сімейні стосунки (батьківські та інтимні), дозвілля, освіта, наука, виробництво, спорт, політика, культура, мистецтво, релігія тощо. Відповідно, майже в кожній з цих сфер ЖМ репрезентована у *неформальній, неофіційній* формі та *формальній, офіційній* (коли можна так сказати – в *стихійно стандартизованій* формі ЖМ, яка часто переходить у форму КЖМл).

Отже, предметна сфера жестових текстів має репрезентувати названі дискурси (кількісно відповідно до їхнього представлення у житті глухих).

Як і будь-яка національна вербальна мова, українська жестова мова має територіальні й соціальні діалекти, що засвідчено завдяки емпіричному досвіду глухих та сурдоперекладачів, проте не зафіксовано в жодному із наявних словників жестової мови. Виявити ці особливості (поки що хоча б на рівні „лексичному”) також є важливим завданням корпусу.

Змістову складову для створення корпусу ЖМ можна через добір зразків а) монологічного мовлення; б) діалогічного мовлення носіїв природної жестової мови у невимушеній обстановці (під час налаштування, спрямування комунікантів до необхідної теми, форми мови слід урахувувати психологічну, соціальну специфіку людей із функціональними обмеженнями). Пропонуємо використовувати а) навідні питання; б) спеціально підготовлені вербальні тексти, які відбивають розмаїття ситуацій, притаманних життю глухої людини у різних сферах (зазначених раніше). Ці тексти призначені не для *перекладу* калькованим жестовим мовленням, а для *інтерпретації* жестовою мовою. Порівняльний аналіз, сподіваємося, виявить територіальну, соціальну, прагматичну специфіку жестових текстів та сприятиме підготовці до введення певних ремарок: *діал., сленг, жарг., проф.* тощо.

¹ Предметом майбутніх ґрунтовних розвідок у галузі ЖМ мають стати поняття сфери мовного спілкування, суспільні функції ЖМ, стилю, жанрів, адресності ЖМ, тип мислення та ін.

2. Кількісного та якісного добору комунікантів із урахуванням регіональної належності, місця проживання (місто чи сільська місцевість) віку, статі, освіти, захоплень, професії, релігійних переконань, знання/незнання вербальної мови, калькованого жестового мовлення тощо. Важливим параметром є характер фізичних вад: чи це глухоніма людина, чи глуха із навичками вербальної усної та письмової мови, чи німа (перев. безгортанна) зі збереженим слухом, чи сурдоперекладач (перекладач із жестової й на жестову мову) без вад слуху.

Комунікантів має бути не менше 100 осіб. Відповідно, для кожного слід заповнити анкету, дані якої в електронному вигляді супроводжуватимуть файл із жестовим текстом щоб забезпечити можливість наступних різнопланових досліджень ЖМ, зокрема соціальних, гендерних, вікових тощо:

АНКЕТА

Прізвище, ім'я, по батькові

Місце проживання: *область, місто (село)*

Стать

Вік

Освіта (*немає, середня, вища, науковий ступінь тощо*)

Професія

Місце роботи

Захоплення

Коло постійного спілкування (*глухі – ...%, чуючі – ...%*)

Знання й навички вербальної мови:

Ступінь розуміння вербальної мови

– української (*високий, середній, низький, відсутній*)

– російської (*високий, середній, низький, відсутній*)

Ступінь володіння вербальною мовою

– українською (*високий, середній, низький, відсутній*)

– російською (*високий, середній, низький, відсутній*)

Знання й навички жестової мови (ЖМ)

Ступінь розуміння ЖМ

– української (*високий, середній, низький, відсутній*)

– російської (*високий, середній, низький, відсутній*)

Ступінь володіння ЖМ

– українською (*високий, середній, низький, відсутній*)

– російською (*високий, середній, низький, відсутній*)

Ступінь відмінності української ЖМ та російської ЖМ:

– відмінні на ...%

– немає відмінності між українською ЖМ та російською ЖМ

Знання й навички калькованого жестового мовлення (КЖМл):

Ступінь розуміння КЖМл (*високий, середній, низький, відсутній*)

Ступінь володіння КЖМл (*високий, середній, низький, відсутній*)

Характер фізичної вади:

– *глухота повна вроджена чи набута (вік),*

– *глухота часткова вроджена чи набута (вік),*

– *німота зі збереженим слухом вроджена чи набута (вік)*

– *вад немає*

Умови зростання:

– *у сім'ї глухих*

– *у сім'ї чуючих*

– *у сім'ї глухих та чуючих*

Умови навчання:

– *„усний” метод (вербальна мова)*

– *білінгвальний метод (жестова й вербальна мова)*

Чи розрізняє формальну ЖМ та неформальну ЖМ (так, ні)

Який засіб (формальну, неформальну жестову мову, вербальну мову, кальковане жестове мовлення, дактиль) використовує для спілкування

– *у побуті:*

– *у навчальній (виробничій) сфері:*

– *під час дозвілля:*

– інші сфери:

3. Розподіл текстового матеріалу за комунікантами.

4. Добору типів інформації, асоційованої з кожним відеофайлом: писемний вербальний еквівалент, писемний жестовий еквівалент (напр., вербальна фраза „поговоримо після заняття” може бути передана жестами, писемний еквівалент яких є таким: ЗАРАЗ ЗАНЯТТЯ ГОВОРИТИ НІ або ЗАНЯТТЯ КІНЕЦЬ МИ ГОВОРИТИ та ін.); транскрипція жестової фрази – запис кожного жесту за допомогою спеціальних графічних знаків на означення складових жеста – кінем (фонем) – конфігурації, локалізації, характеру руху тощо; усний вербальний еквівалент (аудіюваний).

Б. **Структурні** проблеми пов’язані з організацією інформації в корпусі: визначення одиниці зберігання (жест, жестовий текст), вибір формату, зручного для розміщення, збереження, пошуку й використання необхідної інформації.

В. **Технічні** питання потребують з’ясування умов відео- й аудіозапису жестового мовного матеріалу – це стосується вибору типів і кількості відеокамер, мікрофонів, звукових та відеокарт комп’ютера, режиму цифрового кодування, формату файлів тощо. Так, тривимірність жестової мови потребує *двох камер* для фіксації *монологу* (анфас і профіль) і *трьох камер* для зйомки *діалогу* (два анфаси й профіль обох комунікантів).

Г. Вирішення **інструментальних** питань забезпечить автоматизацію і стандартизацію різних етапів створення жестового корпусу: транскрибування, вербалізацію, аудіювання, сегментацію тощо. Це потребує створення спеціальних робочих інструкцій і, відповідно, спеціального комп’ютерного інструментарію для забезпечення зручності, швидкості й надійності роботи – анування відеофайлів, тобто супроводження акустичною, письмовою та іншою інформацією.

Так, із кожним відеофайлом буде асоційовано ще кілька файлів: звуковий, текстові (засвідчуватимуть різні рівні розмітки: писемний вербальний еквівалент, писемний жестовий еквівалент, транскрипція та ін.). Сегментація жестового тексту, репрезентованого відеоматеріалом, певно, здійснюватиметься відповідно до елементарних дискурсивних одиниць.

Документація, якою буде супроводжено корпус УЖМГ, забезпечить користувача вичерпною інформацією з питань його предмета, концепції, технічного використання.

Отже, потреба у корпусі української жестової мови зумовлена активізацією її лінгвістичного дослідження, необхідністю формування ануованої певним чином бази емпіричних даних ЖМ для можливого створення на її основі словників, підручників та ін. Реалізація такого корпусу потребує ґрунтовних теоретичних досліджень та технічного забезпечення.

Література

1. Гейльман И. Ф. Ваш друг – жестика. – СПб., 2003. – 173 с.
2. Гейльман И. Ф. Знакомьтесь: ручная речь. – 2001. – 171 с.
3. Демська-Кульчицька О. М. Основи національного корпусу української мови – Київ, 2005. – 219 с.
4. Димскис Л. С. Изучаем жестовый язык. – Минск: НМЦентр, 1998. – 135с.
5. Жест. Відео. – ТОВ „Республіканський навчально-науковий центр ДІНІТ” – CD. – Ч. 1, 2.
6. Жестовые языки // Энциклопедия «Кругосвет». – Central European University Regents, 2001. – www.rol.ru/
7. Зайцева Г. Л. Жестовая речь. Дактилология. – М., 2000. – С. 37–38.
8. Зайцева Г. Л., Фрумкина Р. М. Психолінгвістическіе аспекты изучения жестового языка. – Дефектология. – 1981. – №1. – С. 7.
9. Закон України Про внесення змін до Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні». – №1773–IV, стаття 23. – К., 2004. – С. 1.
10. Иванюшева Н. В. Мимико-жестикационная речь. – К.: Реклама, 1968. – 290с.
11. Карпловська Є. А. Вступ до комп’ютерної лінгвістики. – Донецьк: Юго-Восток, 2003. – 183 с.
12. Красвський Р. Г. Мова жестів глухих. – Київ: Радянська школа, 1964. – 219 с.
13. Кульбіда С. В. Стан використання і вивчення жестової мови в Україні / Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми сучасної спеціальної освіти (українсько-канадський досвід)» – Київ–Едмонтон, 2004. – С. 63–67.
14. Речевые корпусы (опыт разработки и использование). Кривнова О. Ф., Захаров Л. М., Строкин Г. С. – М., МГУ. Електронний ресурс: <http://www.dialog.ru>.
15. Рыков В. В. Прагматически ориентированный корпус текстов / Сб. Тверской лингвистический меридиан. – М., 1990.
16. Системный подход и корпусная лингвистика. – Електронний ресурс: www.philol.msu.ru.

17. Тищенко О. М., Кульбіда С. В. Українська жестова мова глухих як об'єкт лексикографічної параметризації / Лексикографічний бюлетень. – Київ, 2005. – Вип. 12. – С. 37–43.
18. Українські говірки Донеччини. Фонотека. – Донецький національний університет. – Донецьк., 2000. – CD, Вип. 1.
19. Фрадкіна Р. Н. Говорящие руки. Тематический словарь жестового языка глухих России. – М., 2001. – 597с.
20. Цыпин Р. Жестовый язык и письменность / Наше життя, 2002. – 16 серпня.

Л. Тищенко*

Інститут української мови НАН України (Київ)
УДК 161.2.81'373.46.322

НАУКОВА ТЕРМІНОЛОГІЯ В НАЦІОНАЛЬНОМУ КОРПУСІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Питання, порушені в статті, пов'язані з проблемою створення національного корпусу української мови, яку опрацьовують у відділі лексикології, лексикографії та національного корпусу Інституту української мови НАН України. У статті висвітлені засади формування підкорпусу наукової термінології, обґрунтовано принципи добору текстів, а також хронологічні межі.

Для української мови завдання створення різноманітних корпусів текстів є дуже актуальним. Без таких корпусів і баз, побудованих за різними параметрами класифікації текстів та вміщеної в них інформації, неможливе успішне розв'язання багатьох важливих теоретичних і практичних проблем сучасної україністики, зокрема вироблення критеріїв унормування та кодифікації лексики й граматичного ладу сучасної української мови, вивчення властивих їм динамічних процесів, проблем мовного планування й прогнозування, створення надійного підґрунтя для розв'язання проблем варіантності та конкурентоздатності тих чи інших одиниць, питомої ваги в мові нових тенденцій, вивчення співвідношення інновацій і сталих явищ у різних підсистемах мови, вивчення тенденцій розбудови текстових структур і вироблення надійних рекомендацій для формування структури текстів нових типів. Особливо це стосується таких функціонально-стильових різновидів української мови, як ділова мова, законодавчі та інші державні документи (наприклад, мова дипломатії), реклама, мова засобів масової інформації, тексти з тих фахових галузей, які ще донедавна обслуговувалися російською мовою.

Однією із особливостей сучасної української мови є динаміка її лексико-семантичної системи, частиною якої є термінологічна лексика. Тому введення наукової термінології до національного корпусу української мови сприятиме глибшому й детальнішому опису історії української мови, точнішій хронологічній атрибуції лексичних і семантичних новацій, деталізованій демонстрації семантичного, стилістичного й фразеологічного порядку, адже, на думку В. Виноградова, «... історія слова повинна проводити весь зміст і ланцюжок змістових «приростів», усі «метаморфози». Вона намагається розкрити певні умови вживання слова в різні періоди його мовного життя» [2: 19].

У лінгвоукраїністиці від 60-х років минулого століття і до сьогодні існують значні досягнення в суміжних з корпусною лінгвістикою напрямках – прикладній (комп'ютерній) лінгвістиці, а саме праці В. С. Перебийніс, Т. О. Грязнухіної, Н. Ф. Клименко, М. М. Пешак, С. А. Карпівської, Л. І. Комарової, О. М. Демської-Кульчицької та створені комп'ютерні текстові ресурси, зокрема Комп'ютерна лабораторія КНУ ім. Т. Шевченка та лексикографічний процесор «СЛОВО», який розробили львівські дослідники О. М. Коссака, О. Коруд, Л. Хвишун, який допомагає створювати одно- та двомовні термінологічні словники. На сьогодні теоретичні засади одномільйонного корпусу української мови розроблено, а практичне його створення тільки починається [3]. Цю роботу проводить група національного корпусу Інституту української мови НАН України. Під час визначення аспектів створення термінологічного підкорпусу української мови виникають проблеми, які ми спробуємо вирішити. Це питання про жанри й джерела підкорпусу наукової термінології, про хронологічні межі, про метатекстову інформацію

---

* © Л. Тищенко, 2006